

Gjeldsskifting i norske selskaper

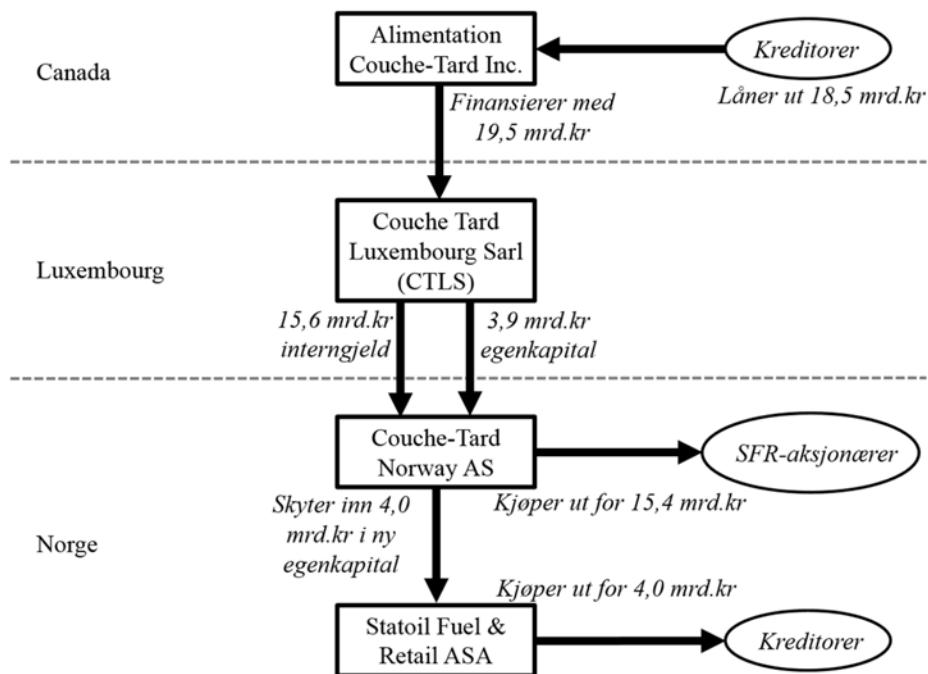
av Håkon Frede Foss, master i økonomi og administrasjon, Norges Handelshøyskole, høsten 2014

Dersom et internasjonalt konsern ønsker å betale så lite selskapsskatt som mulig, bør konsernet forsøke å flytte mest mulig av skattepliktig overskudd fra land hvor det beskattes hardt, til land hvor det beskattes mildt. Én strategi for å oppnå dette, er å allokere forholdsmessig store deler av konsernets samlede gjeld til datterselskaper i høyskatteland, såkalt gjeldsskifting. En nærstudie av bensinstasjonskjeden Statoil Fuel & Retail gir et fyldig bilde av hvordan et internasjonalt konsern kan oppnå vesentlige skattebesparelser ved en slik strategi. Gjeldsskifting lar seg også påvise i en kvantitativ analyse av norske datterselskaper i internasjonale konsern.

I 2012 ble bensinstasjonskjeden Statoil Fuel & Retail kjøpt opp av det kanadiske kiosk- og bensinstasjonskonsernet Alimentation Couche-Tard. Som et resultat av oppkjøpet, økte den reelle gjeldsgraden selskapet fra 51 til 88 prosent. Økningen skyldes at Couche-Tard valgte å finansiere selskapet i Norge med et internlån fra sitt eget holdingselskap i Luxembourg på 15,6 milliarder kroner. Gjeldsbelastningen i selskapet ble så høy at selskapet ville ha blitt nektet skattefradrag for gjeldsrenter i de fleste land som har regler for å begrense overskuddsflytting ved gjeldsskifting. Det er dermed rimelig å karakterisere Statoil Fuel & Retail som et «tynt kapitalisert» selskap etter oppkjøpet i 2012.

Den nye kapitalstrukturen i Statoil Fuel & Retail ga selskapet en beregnet, årlig skattebesparelse i Norge på 265 millioner kroner. Skattebesparelsen skyldes at overskuddet fra selskapet i stor grad måtte benyttes til å betale rentekostnader på lånet til sitt eget morselskap i Luxembourg. De samme gjeldsrentene som kommer til fradrag i Norge, kommer til inntektsbeskatning i Luxembourg. Derfor kan det sies at internlånet lar selskapet «flytte» skattepliktig overskudd fra Norge til Luxembourg. Couche-Tard-konsernet reduserer sine totale skattekostnader på globalt nivå i den grad fradraget i Norge er mer verdt enn kostnaden av å beskatte renteinntekter i Luxembourg. Det finnes ingen offentlig tilgjengelige regnskaper for Couche-Tards holdingselskap i Luxembourg, så det er ukjent hvordan det luxembourgske holdingselskapet beskatter renteinntekter fra sitt datterselskap i Norge. Avsløringer høsten 2014, de såkalte *Luxleaks-avsløringene*, viser imidlertid at internasjonale konserner kan oppnå svært gunstig selskapsbeskatning i Luxembourg gjennom hemmelige, bindende forhåndsuttalelser fra luxembourgske myndigheter. Dette kan forklare hvorfor Couche-Tard har valgt en finansieringsform for Statoil Fuel & Retail som bidrar til å flytte overskudd fra Norge til Luxembourg.

Figur. Transaksjoner ifm. oppkjøpet av Statoil Fuel & Retail

Couche-Tard finansierte i utgangspunktet oppkjøpet av Statoil Fuel & Retail med et eksternt låneopptak i Canada (se figur). Ved å investere disse pengene i et holdingselskap i Luxembourg, og låne dem videre derfra til Norge, har Couche-Tard oppnådd to rentefradrag for én og samme realinvestering - ett i Norge og ett i Canada. De årlige skattebesparelsene for Couche-Tard i Canada beregnes til 150 millioner kroner, og kommer i tillegg til skattebesparelsene i Norge. Denne spesielle varianten av gjeldsskifting omtales som «*double dipping*» og kan benyttes av internasjonale selskaper som foretar en investering i et høyskatteland fra et annet høyskatteland, via et lavskatteland.

Nærstudien av Statoil Fuel & Retail illustrerer mulighetsrommet for å redusere skattekostnader ved gjeldsskifting. Kvalitative studier, som denne, tar oss imidlertid bare et stykke på vei i vår søken etter kunnskap om gjeldsskifting. Jeg har derfor også benyttet mikrodata om internasjonale lånetransaksjoner fra SSBs UT-rapportering til en kvantitativ analyse av gjeldsskifting i norske selskaper. Dataene viser klare indikasjoner på at kapitalstrukturen i internasjonale konserners norske datterselskaper er skattemotivert. Det er en signifikant sammenheng mellom høy gjeldsgrad og det å ha interngjeld i et gunstig skatteregime. Videre finnes en positiv sammenheng mellom gjeldsgrad og den maksimale skattedifferansen mellom Norge og landene som de norske selskapene har interngjeld overfor. Denne sammenhengen er imidlertid bare signifikant når gjeldsgrad måles på konsernivå, og den estimerte

gjennomsnittseffekten synes å være moderat. Dataene viser imidlertid at en gruppe få, men store, selskaper i Norge sparer betydelige beløp ved å finansiere norske selskaper med interngjeld fra selskaper i gunstige skatteregimer. Belgia, som er kjent for å ha et gunstig skatteregime for såkalte internbanker, fremstår som det desidert største mottakerland av norske selskapers internrentekostnader.

Med kunnskap fra mine analyser og den tidligere litteraturen på feltet er det rimelig å konkludere med at skattegrunnlaget i Norge svekkes fordi internasjonale selskaper flytter overskudd ut av landet ved gjeldsskifting. Denne strategien er bare en av flere strategier som kan benyttes for å flytte overskudd fra høyskatteland til lavskatteland. I takt med en stadig økende internasjonalisering av både realøkonomien og finansøkonomien, har internasjonale konserners overskuddsflytting vakt stor bekymring blant politikere og i organisasjonslivet. OECD, en tenketank for industriland, frykter at internasjonale konserners overskuddsflytting vil forverre konkurranseevnen til rene nasjonale selskaper. Organisasjonen viser også til at tilliten til skattesystemet blant øvrige skattebetalere blir svekket dersom enkelte aktører lovlig kan slippe unna skatteregningen. Det er dermed god grunn til å la ytterligere tiltak mot overskuddsflytting inngå i en kommende skattereform.